

Joan Viladomat als 15 anys, a primera fila, al centre. A la foto del costat, amb membres de la seva companyia de varietats. / ARXIU VILADOMAT

Fabricant de cuplets

ANNA AGUILAR

«**F**umar es un placer/ genial, sensual/ Fumando espero/ al hombre a quien yo quiero/ tras los cristales/ de alegres ventanales...». Sentir aquests versos i veure Sara Montiel cantant amb la seva flegma a *El último cuplé* (1957) és tot u. Cigar en mà, Montiel va popularitzar el cèlebre tango *Fumando espero* a l'Estat espanyol, tot i que la peça —estrenada a Barcelona el 1923 i publicada a Buenos Aires el 1928—, ha creuat fronteres. La lletra és de Félix Garzo. La música, de Joan Viladomat Massanas (Manlleu, 1885-Barcelona, 1940), del naixement del qual s'ha commemorat el 125è aniversari.

El manlleuenc Joan Viladomat, compositor de tangos com «Fumando espero» va deixar un llegat de gairebé 700 obres. Ara se'l recorda, quan fa 125 anys del seu naixement

Injustament oblidat i silenciats durant un llarg període que es va iniciar amb la Guerra Civil i es va estendre fins més enllà de la transició democràtica, el llegat de Viladomat va ser vast i variat. Va deixar unes 700 composicions (més de 500 obres manuscrites i un centenar llarg de títols impresos) i va tocar tots els gèneres. «Viladomat era un home d'ofici, molt instintiu, que tant et fabricava una sardana, un foxtrot o un tango com un pasdoble, una sarsuela o un cuplet», explica el periodista Jaume Collrell, director de l'espectacle *Del Ter al Plata* que els dies 21 i 25 s'ha representat a Manlleu i Barcelona, respectivament, per recordar el músic.

De Viladomat són obres com *El vestir d'en Pasqual*, que Gillermina Motta va divulgar als anys setanta, *La sardana republicana* (prohibida durant el franquisme), la sardana *Catalunya plora*, dedicada a la mort d'Àngel Guimerà, o *El foxtrot de les campanes*, un èxit als cabarets de Berlín d'entreguerres del qual l'editorial alemanya Bote&Bock en va publicar quatre edicions. També és de Viladomat *El tango de la coïna*, estrenat el 1926 al Teatre Victòria de Barcelona i del qual se'n van arribar a fer més de 500 representacions, o el cuplet *El regreso*, que va triomfar a París.

El catalanisme, la transsexualitat, el cubisme, el feminisme,

«Fumando espero»

A la platja de Montgat, el 1928, i un retrat seu. / ARXIU VILADOMAT. Sota aquestes pàgines, primers compassos de *Fumando espero*.

«Arriba la felicitació de l'avi Joanet»

M. Rosa Viladomat, única néta de Joan Viladomat, tenia vuit mesos quan aquest va morir. «El meu avi era un artista. Deien que estant a taula, tot d'una s'aixecava i se n'anava al piano perquè li venia alguna nota al cap», explica. Ella i el seu fill Enric es fan càrrec de custodiar el 90% de l'arxiu de Viladomat, del qual es conserva pràcticament tot, i encara reben la liquidació de drets d'autor de cançons com *Fumando espero*. Fins i tot, del Canadà i del Japó. «Com que ho envien per Nadal, sempre diem que arriba la felicitació de l'avi Joanet».

mia on donava classes de música i formava cupletistes. «El 1915 ja era molt conegut i, a partir de 1920, comença l'eclosió del seu èxit, fins als anys trenta». Després, tant Viladomat com el Paral·lel van començar a entrar en una espiral de decadència, entre altres coses per l'arribada de noves influències com el jazz americà. Acabada la Guerra Civil, Viladomat no va poder veure ressorgir el Paral·lel, ja que va morir el 1940. Ara, per perpetuar el record del compositor s'està preparant la publicació d'una biografia i l'edició d'un CD que reculli alguns dels seus èxits i els espectacles, com el *Viladomat Glacé* de 1992, que se li han dedicat.

l'aparició del cinema sonor o els toros van ser alguns dels temes que el van inspirar. «Podia passar d'un tema a l'altre sense cap mena de problema». Segons Collell, la majoria d'obres eren cuplets petits, d'uns tres minuts de durada. No obstant això, Viladomat també va deixar peces més elaborades, cuplets que tenien com a mínim una composició per a piano i una lletra, i també obres pensades per a una orquestració per a quintet o sextet o fins i tot una orquestració simfònica. «És evident que no ho devia fer tot sol, però ell devia marcar les línies mestres». La indústria del cuplet de Viladomat, com li agrada dir-ne a Collell, estava formada per

tot un elenc de músics, copistes, lletristes i empresaris que l'ajudaven. «Hi havia una demanda musical i ell generava l'oferta».

L'èxit al Paral·lel

On Viladomat, home obert i de vida bohèmia, germà de l'escultor Josep Viladomat, va triomfar i es va sentir com a casa va ser al Paral·lel de Barcelona. El dels anys vint i trenta del segle passat. «Allà era el rei absolut», diu Collell. Va arribar a la ciutat el 1910 amb la seva dona i el seu fill Esteve, que també seria músic, i es van instal·lar en un pis del carrer Conde del Asalto, avui Nou de la Rambla, tocant al Teatre Arnau. A casa seva va obrir una acadè-

